

Levél Nagy Ferenc újjáépítési miniszterhez ^[1]

„Ily körülmények között már itt létem első hónapjában megkezdtek a nyomást, hogy én, valamint az ugyancsak velem beosztott Fodor rendőrszázados lépünk be a pártba. Mivel kartársam erre rászánta magát [...] én sem tehettem mást. De előzőleg felutaztam Budapestre, és Kegyelmes Úrnak szerettem volna bejelenteni a történeteket és tanácsát kérni. Mivel ez nem sikerült, a Semmelweis-utcai székházban adtam elő, miről van szó. Ott megértették miről, átértették a helyzetet és a képviselő urak egyöntetűen kijelentették, hogy nemcsak kívánatos, de egyenesen kötelességem belépni a Kommunista Pártba.”

Bevezetés

„Az egész válságban a rendőrség ügye központi jelentőségű, mert a kommunistáktól és a proletárdiktatúrától való félelem konkrét okait - a megszállás nehézségeitől eltekintve - elsősorban a rendőrség szolgáltatja.”

1945 őszén a Válság első évfolyamában jelent meg először *Bibó István* ma már klasszikusnak tekinthető írása, *A magyar demokrácia válsága*. Bibó korai megállapítását, mely szerint a demokratikus átalakulás már 1945-ben válságba került, mert a félelem mechanizmusai uralkodtak el a társadalomban, a következő évek (évtizedek) eseményei tragikusan igazolták. A népi demokrácia diktatórikus rendszere a Nagy Imre kormányában néhány napig államminiszteri pozíciót betöltő Bibót 1956 után életfogytiglani börtönbüntetésre ítélte, amely alól az 1963. évi amnesztiával szabadult.

Bibó cikke szókimondásával már megjelenésekor nagy vitát keltett. Az alábbiakban közölt, Baranyi Ádám rendőrfogalmazó ezzel egy időben írt leveléből konkrét példákön keresztül kapunk képet arról, amit Bibó *A magyar demokrácia válságában* általánosan így fogalmaz meg: „ami ma a rendőrségi és egyéb önkény terén folyik, [...] be kell ismernünk, hogy igenis össze lehet mérni a Szálasi és Sztójay előtti ellenforradalmi kormányzásnak, a bethleni és kereszties-fischeri politikának a munkásmozgalmakkal és egyáltalán mindenféle ellenállással szemben gyakorolt internálási, vallatási és elnyomási módszereivel. Ha a felszabadulás első esztendejének hasonló visszaéléseit számba vesszük, akkor kereshetünk és találhatunk eltéréseket, de egészben ezt az összehasonlítást el kell viselnünk.” A rendőrség politikai beágyazottságának (kommunista irányításának), túlkapásainak, az internálások igazságtalanságainak nem mindennapi bátor kritikáját a proletárdiktatúra ideológiai vezetői - *Révai József*, *Lukács György* - nem hagyhatták szó nélkül, a tanulmány megjelenése után éles támadásokat intéztek Bibó ellen.

Az alábbiakban közölt levél egy időben született Bibó István híres tanulmányával. A levelet *Baranyi Ádám* rendőrfogalmazó írta *Nagy Ferenc* újjáépítési miniszternek 1945 októberében. A levélíró a rendőrségen belül tapasztalt visszasságokra, elsősorban a kommunista irányítás alatt létrehozott újjáalakuló rendőrség működésének súlyos politikai elfogultságára panaszkodik. „A magyar rendőrség nem pártrendőrség, hanem államrendőrség” - fakad ki több alkalommal Baranyi az erőteljesen átpolitizált atmoszférával szemben. Ezzel egy időben Bibó így fogalmaz: „A kommunista párt semmivel sem veszített annyit év eleji magyarországi „pozíció”-jából, mint azzal, hogy a rendőrségben tartott „pozíciói”-hoz ragaszkodott.”

Baranyi Ádám, mint a levélből kiderül, a Kiszgazda Párt régi elkötelezett híve, aki őszinte meggyőződésből ír *Nagy Ferenc* újjáépítési miniszternek, a későbbi - 1946. február 4. és 1947. június 1. közötti - miniszterelnöknek. A kiszgazda politikai válasza sajnos ismeretlen, de valószínű, hogy a levélben közölték nem jelentettek számára újdonságot.

Baranyi levelében aláhúzza közli azoknak a - elsősorban kiszgazdapárti prominens politikusoknak - a nevét, akikkel korábban jó viszonyt ápolt, ill. ajánlólevéllel szolgáltak számára. Elsőként *Gaál Gasztonra*, majd *Eckhardt Tiborra* hivatkozik. Személyes pártfogójaként említi özv. *Bajcsy-Zsilinszky*né, ill. utal arra, hogy a Magyar Államrendőrséghez írt felveteli kérelméhez özv. *Bajcsy-Zsilinszky* és *Nagy Ferenc* írt ajánló levelet. Baranyi többek között emiatt döntött úgy, hogy a későbbi miniszterelnökhöz fordul.

A Baranyi által hivatkozott személyekről néhány mondat erejéig szükséges megemlékezni. *Gaál Gaszton* magyar nagybirtokos, politikus. 1926-ban megalakította az Agrárpártot, amely 1930 decemberében összeolvadt az Egységes Pártból kiváló, újonnan létrejövő Független Kiszgazdapárttal, melynek 1931-ben első elnökévé választották. Rövid betegeskedés után azonban 1932-ben meghalt.

Eckhardt Tibor máig megosztó alakja a magyar politikai történetnek. 1930-tól a Független Kiszgazdapárt tagja, *Gaál Gaszton* halála után a párt elnöke (1932-1940). 1940-ben lemondott a FKGP elnökségéről, majd *Horthy Miklós* kormányzó és *Teleki Pál* miniszterelnök felkérésére az USA-ba ment, hogy a német orientációval szemben Magyarország angolszász kapcsolatát építse. Magyarországra soha nem tért vissza, 1945 után a magyar emigráció egyik vezéralakja.

Bajcsy-Zsilinszky Endre újságíró, politikus. 1930-ban megalakította a Nemzeti Radikális Pártot, amely 1938-ban belépett a FKGP-ba. A német megszállással és a nyílas hatalommal szembeni fegyveres szervezkedés miatt 1944 december 24-én Sopronkőhidán felakasztották. Özvegye a Kiszgazda Párt egyik meghatározó alakja volt.

Varga (Baranyi levelében *Vargha*) *Béla* katolikus pap, kiszgazdapárti politikus, 1946. február 7. és 1947. július 3. között a Nemzetgyűlés elnöke (tisztségéről soha nem mondott le). 1947. június 2-án Svájcba emigrált, majd *Eckhardt Tibor*hoz hasonlóan az USA-ban telepedett le. 1995-ben hunyt el Budapesten, temetésén Göncz Árpád köztársasági elnök búcsúztatta.

Forrás

Baranyi Ádám rendőrfogalmazó levele

Kegyelmes Uram!

Méltóztassék megengedni, hogy Miniszter Úrhoz forduljak, és tisztelettel kérem, szíveskedjék meghallgatni az alábbiakat. A Független Kiszgazdapártot érintő ügyről van szó.

Gaál Gaszton személyes híve voltam és azóta a Független Kiszgazdapárt tagja. 1944. október 15-éig - Horthy kormányzó úr ismeretes proklamációja napjáig - állami tisztviselő voltam, egyben mint hírlapíró, különböző lapokba is dolgoztam. A Szálasi-uralom kitérőse napján egy németellenes kéziratom miatt - amelyben az emigrációban lévő Eckhardt Tiborról mint Magyarország megmentőjéről szóltam - haditörvényszéki letartóztatásba kerültem és a statáriális kivégzést csak úgy kerülhettem el, hogy egy becsempészett pengével mindkét csuklómon az ereket felvágtam. Több heti szörnyű rabság után, betegem szabadultam a katonai fogházból, de perújrafelvétel folytán még további két hónapig kellett bujkálnom a Nemzeti Számonkérőszék pribékjei elől. Ezen idő alatt sem tétlenkedtem, hanem németellenes röpiratokat írtam, amelyeket a Magyar Front röpirataival együtt terjesztettem, magyar barátaimmal együtt.

A felszabadulás után a Magyar Államrendőrséghez való áthelyezésemet kértem, és ezen kérelmemet özv. Bajcsy-Zsilinszkyné nemzetgyűlési képviselő és éppen Kegyelmes Urampártfogolta, aki a Kiszgazdapárt Károlyi-utcai épületében látta el ajánlóorokkal ezirányú kérvényemet, és szóbelileg Kovács államtitkár úrhoz utasított. Sikerült is a rendőrséghez bekerülnöm és 1945. június 15-én elfogaltam beosztásomat a nagykanizsai rendőrség politikai osztályán mint rendőrfogalmazó.

Most nagyon kérem a Miniszter Urat, méltóztassék figyelni az alább következőkre. Amint beosztásomat elfogaltam, rögtön azt vettem észre, hogy nekem egyszerűen el kell hallgatnom azt, hogy a Független Kiszgazdapárt tagja vagyok. Osztályvezetőm a bemutatkozáskor felmutatta kommunista párti igazolványát és kérte az enyémet is. Én meglepetésemben csak dadogni tudtam, hogy nem vagyok a Kommunista Párt tagja, ellenben a nemzet érdekében kifejtett tevékenységemért halálra voltam ítélve a nyílas uralom idején. Pár nap múlva egyik régi rendőrkapitányunk beszélgetés közben említettem - nem ismervén politikai

nézetét - hogy a Kisgazda Párt tagja vagyok, mire az illető kapitány nevetni kezdett, egyszerűen viccnek hitte a kijelentésemet. Nem tudta elképzelni, hogy a mai rendőrségnek kisgazdapárti tagja is lehessen. Így pár hét alatt meggyőződtem arról, hogy a rendőrségnél csak kommunisták, esetleg parasztpártiak vagy szociáldemokraták lehetnek.

Ily körülmények között már ittlétem első hónapjában megkezdtek a nyomást, hogy én, valamint az ugyancsak velem beosztott Fodor rendőrszázados lépünk be a pártba. Mivel kartársam erre rázánta magát - s rendőrségi állásom nekem is kenyeret jelentett - én sem tehettem mást. De előzőleg felutaztam Budapestre és Kegyelmes Úrnak szerettem volna bejelenteni a történeteket és tanácsát kérni. Mivel ez nem sikerült, a Semmelweis-utcai székházban adtam elő, miről van szó. Ott megértették miről, átértették a helyzetet és a képviselő urak egyöntetűen kijelentették, hogy nemcsak kívánatos, de egyenesen kötelességem belépni a Kommunista Pártba. Én - becsületemre mondom - inkább hajlandó lettem volna a rendőrséget otthagyni és kenyeremet elveszíteni, de hű maradni a Kisgazda Párthoz. Dr. Vargha képviselő úr titkára, Eszterházy dr. is meggyőzött arról, hogy nyugodt lelkiismerettel beléphetek a kommunistákhoz, a kisgazdák tudni fogják, hogy csak egyszerűségből tettem. Tanácsot kértem Krátky István nyugalmazott polgármestertől is, valamint Rozman Alajos homokkomáromi plébánostól - aki a nyilas üldözés alatt Dr. Vargha képviselő urat rejtegette - ők ketten tudják, hogy én mit igyekeztem megtenni a Kisgazda Pártnak és mindazoknak, akik jó magyarok voltak. Mindketten megnyugtattak, lépjek be, ha ma ezt kívánják a rendőrség tagjaitól.

A helybeli Kommunista Párt augusztus 7-én kiállította ideiglenes igazolványomat és többször áttelefonált, miért nem megyek átvenni. Én nagy elfoglaltságomra hivatkoztam - amint volt is - de végül egy hónap múlva, szeptember 6-án felmentem a pártba és ott átvettem ideiglenes igazolványomat. Mint a párt tagja, azonban továbbra sem foglalkoztam egyoldalú pártpolitikával, sőt több ízben, három ízben is hivatalosan átírtam a pártvezetőséghez azért, mert a Kommunista Párt vezetőségi tagjai jogtalanul bele akartak avatkozni rendőrségi ügyekbe. Ez ellen tiltakoztam és szóról szóra azt közöltem velük, hogy a magyar rendőrség nem pártrendőrség, hanem államrendőrség. Egy párttitkárt egy alkalommal erőlyesen leszártam azért, mert két volt nyilas közsegvezetőt - akik időközben a pártba beléptek - kiszabadított a rendőrségi őrizetből, vagyis elvont az igazságszolgáltatás elől. Mindez fájt nekik. Legjobban pedig az fájt, hogy tudomásukra adtam azt, hogy sajnos éppen kommunista párti rendőrtisztviselők követtek el különféle szabálytalanságokat, anyagi előnyök szerzése végett.

Kifogásolták végül azt is, hogy „kisgazdapárti személyekkel? tartok fenn társadalmi összeköttetést. Mint nagykanizsai rendőrtiszt, én a társadalmi formákat betartva minden olyan emberrel érintkeztem és érintkezem, akiket tisztes egyéniségűknél fogva erre méltónak találók. Egy vacsora után lakásomra feljött egy társaság, amelyben néhány kisgazdapárti egyetemi hallgató is volt. Osztályvezetőm másnap figyelmeztetett, hogy ne érintkezsek ilyen „gyanús elemekkel?“. Én kijelentettem, hogy nem pártbiztosítás szerint kell az embereket megítélni és véletlenül éppen ezek, akiket ő gyanús elemeknek nevez, igazi úriemberek.

Kegyelmes Uram! Ellenem való áskálódásuk most, abból az alkalomból hágott tetőfokra, amikor október hó 21-én Dr. Vargha Béla nemzetgyűlési képviselő úr itt Nagykanizsán szolt a lakossághoz. Vargha képviselő úr beszéde közben egy kommunista párttag gyalázó kifejezést használt a papi rendre és a kisgazdákra is. Én - úgyis mint intézkedő rendőrtisztviselő - a közbeszólót a tömegből kiemeltem és bevitettem egy kapu alá s mivel ott a Kisgazda Pártot tovább gyalázta és Vargha Bélát sértette, erélyes kioktatás után igazoltattam. Dr. Vargha képviselő úrral is váltottam néhány szót - mivel beteg volt, hogyléte iránt érdeklődtem - és a plébániából kikísértem az emelvényig. Ezt is szörnyű bűnömül rótták fel. A Kommunista Párt jegyzőkönyveket vététt fel fellépésemről és másnap, október 22-én felhívtak a párhelyiségbe. Szememre hányták mindazt, amit ők vétkemül rónak fel. Ismét hangsúlyoztam, hogy a rendőrség nem pártrendőrség, s én mint a politikai osztály helyettes vezetője, semmiféle pártszempontokat nem vehetek figyelembe, csupán a jog és igazság szempontjait. Végül is felszólítottak, hogy adjam vissza ideiglenes pártigazolványomat. Ennek eleget is tettem, ám kijelentettem, hogy nem így kell szolgálni a demokráciát, hanem éppen ellenkezőleg, közös összefogással. Kioktattak, hogy ez lehet az én egyéni véleményem, de nem a Kommunista Párté, amely reakciókkal nem egyezik.

Kegyelmes Uram! Magyar ember vagyok, aki mindig megtettem kötelességemet és soha nem az egyéni érdekemet, hanem a köz érdekét tekintettem. Én bátran kiálltam akkor, amikor halálra kerestek, kiálltam most is, amikor pedig megalkuvással mindent elérhettem volna. Az itteni Vármegyei Főkapitány a nagykanizsai politikai osztály vezetésével bizott meg akkor, amikor a vezetőt el kellett volna mozdítani. Én nem vállaltam, mert tudtam, hogy ez az állás - legalább is itt Nagykanizsán - megalkuvó és könnyebb lelkiismeretű embernek való. Maradtam helyettes vezető és ebben az állásomban igyekeztem ellensúlyozni a túlkapasokat. Dolgoztam és dolgoztam, vasárnapokon is bejártam hivatalomba, de szívesen elvégeztem még annak a munkáját is, aki ezt képtelen elvégezni, egyszerűen azért, mivel nincs meg a hozzávaló felkészültsége, de mint pártember, vezetőállásba kerül.

Mindezzel nem törődnek, mert ilyen emberek áskálódására nem sokat adok. Csupán azt találtam sérelmesnek, hogy ezeknek az embereknek kényétől-kedvtől függhet az, aki magyar kötelességgel dolgozik a magyar célokért. Elképzelhető, hogyan minősítettek engem a történetek után. Engem, aki eddigi állásomban és itt a rendőrségnél is, a legjobb minőségű tisztviselők között szerepeltem. Dr. Szimon István altábornagy úr, vidéki rendőrfőkapitány személyesen ismer engem, és tudja, hogy mindig a becsület és rend mellett dolgoztam és itt a rendőrségen is a rendet szerettem volna rendszerezíteni. Dr. Téglásy Géza tüzérszázados a Honvédelmi Minisztériumban két éven keresztül volt közvetlen parancsnokom, bizonyíthatja, hogy a munka és áldozatvállalás terén egyaránt megtettem kötelességemet.

Kegyelmes Uram! Alázatosan kérem további szíves pártfogását és fentírt, a Független Kisgazdapárttal összefüggő események szíves tudomásulvételét.

Vagyok Miniszter Úrnak

leghebbebb tisztelője:

Baranyi Ádám [kézzel írt aláírás]
rendőrfogalmazó,

Budapesti címem: IX. Üllői-út 109./c.

Kelt Nagykanizsán, 1945. évi október hó 30-án.

Jelzet: MOL XIX-D-1-c 1. d. 117-119. oldal. Magyar Országos Levéltár - Újjáépítési Minisztérium - Nagy Ferenc miniszter levelezése.

Címkék:

[népi demokrácia](#) ^[2]

[Nagy Imre](#) ^[3]

[Bajcsy-Zsilinszky Endre](#) ^[4]

[Horthy Miklós](#) ^[5]

[Egységes Párt](#) ^[6]

[Nagy Ferenc](#) ^[7]

[Bibó István](#) ^[8]

Kiadás: 10. évfolyam (2010) 6. szám

Forrás webcim: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/level_nagy_ferenc_ujjaepitesi_miniszterhez.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/level_nagy_ferenc_ujjaepitesi_miniszterhez.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nepi-demokracia>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nagy-imre>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/bajcsy-zsilinszky-endre>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/horthy-miklos>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/egyseges-part>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nagy-ferenc>

[8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/bibo-istvan>